

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

Quantum peccatum acediae Deo displiceat. Cap. III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

Ne acedieris in vinculis eius. & loquitur de sapientia. Vincula sapientia sunt diuina praecepta quibus ligatus est homo, qui ex morfu pomi prohibiti quasi venenati incidit in spirituale insaniam. Cuius insaniam sunt haec signa, quod mente quasi aliena loquitur, fatua cogitando, quod gaudet inde vnde flendum esset. vnde Prouer. 20. Stulticia est gaudium stulto. Et Aug. dicit super Io. Risum talium, risum esse phreneticorum. Signum etiam huius insaniam est hoc, quod homines exquirunt pericula quibus se perimant. Vnde Prou. 27. Cor iniqui exquirunt mala. Sicut occultos laqueos vsuræ vel simoniam quibus se perimat. Item in Psalm. Labores manuum tuarum quia manducabis &c.

Quantum peccatum acedia Deo displiceat. CAP. III.

Tertio potest valere ad detestationem acediae, si ostendatur quantum hoc peccatum Deo displicet, diabolo placet, & hominibus nocet. Quantum Deo displiceat, potest ostendi primo ex illo verbo Apoc. 3. Vcinam frigidus esses aut calidus: sed quia tepidus es, & nec frigidus nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo. Calidus est, qui seruens est ad bonum. Frigidus est, qui simpliciter desistit à bono. Tepidus verò est, qui medio modo se habet. Et dixit gl. interl. quod maior spes est de frigidis quam de tepidis. Cuius rei haec est causa, quod tepidi quandam fiduciam & securitatem accipiunt de hoc, quod aliquid boni agunt, & ideo se non corrigunt. Tepidus verò de ore Dei euomitur, qui praedicatores in quibus Deus loquitur, de consortio sanctorum remouet per excommunicationem: vel tunc tepidus euomitur, quando in deteriora praecipitatur, vel quando impoenitens moritur. De hac tepiditate dicit Hieronymus: Tepiditas sola est, quae solet Deo vomitum prouocare. ¶ Quòd autem acedia multum Deo displiceat, potest iterum ostendi per hoc, quod legitur Luc. 15. vbi sic habetur: Dico vobis, quòd maius gaudium erit in caelo super vno peccatore poenitentiam agente, quam super nonagintanouem iustis qui non indigent poenitentia. quod exponit Gregorius, de iustis illis qui desidiose se habent, & de peccatore feruente ad poenitentiam, vnde dominus feruentem peccatorem nonagintanouem iustis acediosis praeponebat. Sicut dux in praelio plus eum militem diligit, qui post fugam reuersus hostem fortiter premit, quam eum qui nunquam fugit, nec vnquam fortiter egit. Plus amatur ager qui post spinas & tribulos fructus vberes reddit, quam ille qui spinas & tribulos nunquam tulit, & semper sterilis exitit. Ad idem ostendendum induci potest, quod legitur Lucæ 13. de ficulnea fru-

Qq *

etum non faciente, Succide illam. Vt quid etiam terram occupat? Et quod dicitur Matth. 15. Tollite ab eo talentum. & loquitur de seruo pigro. Et subditur: Et inutilem seruum illū eicite in tenebras exteriores. Et Matth. 3. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

¶ *Quod peccatum acedia multum placet diabolo.*

QVOD autem hoc peccatū multum placet diabolo, potest ostēdi ex hoc, quod legitur Iob 40. Circūdant eum salices torrentis. Per torrentem cuius aquæ citō deficiunt, intelligitur voluptas præsens quæ citō finietur. In qua diuites huius seculi plantati sunt velut salices, quæ sunt arbores instructuosæ, & huiusmodi salices circūdant diabolum quasi faciendo ei umbram. In hoc verò, quod homines qui nihil faciūt, salices vocantur, insinuatur quanta sit fatuitas eorū qui se meliores aliis iudicāt, & honorabiliores, quia nihil faciūt. Similis enim fatuitas est, ac si aliquis diceret. Salices amygdalinis arboribus præuālere, eo quod steriles sunt. Ad ostendendum etiam quantum hoc peccatum placeat diabolo, potest adduci, quod legitur Iudic. 1. de Adonibezech, qui amputauerat lxx. regibus manuum ac pedum summitates. Adonibezech interpretatur, dominus fulgurās, qui amputat illis qui habent regere alios summitates manuum ac pedum, dum procurat ut tales ad opera utilia sint quasi impotentes. qui habet summitates manuum ac pedū amputatas, inutilis est quo ad usum membrorum istorū, etsi membra ista habeat. Sic multi ad utilia opera sunt impotentes, sed ad inutilia vel noxia potentiā habent. Ad idem ostendendū valet, quod legitur Mat. 12. de immundo spiritu, quod inueniens domū à qua exierat vacantem, vadit & assumit septē alios spiritus nequiores se, & intrantes habitant ibi. & eiusdem 8. legitur de dæmonibus, quod dixerūt domino, Si eiicis nos hinc, in gregem porcorum mitte nos. Porci sunt qui nihil faciunt, nisi quod voluptati corporis deseruiunt, qui sunt quasi proprium hospitium dæmonum. In acediosis habet diabolus quasi hospitium quietis. vnde Iob 40. dicitur dormire in secreto calami. Calamus qui vacuus est, figurat hominem vacantem & otiosum, in quo diabolus quiescit & dormit.

¶ *Quantum acedia noceat proprio subiecto, & quod ipsa repleat hominem malis pœnæ.*

SI QVITVR videre qualiter noceat peccatum acedia homini. Nocet autem ei mala inferendo tam pœnæ quam culpæ, & plurima bona auferendo, & primo ostendemus quomodo hominem repleat malis pœnæ: mala verò pœnæ tria sunt, pauper

paupertas, vilitas, & afflictio siue dolor. Quod paupertas peccatum acediae sequatur, manifestum potest esse ex his verbis scripturae quae sequuntur. Prouerb. 20. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estare, & non dabitur ei. Item Prouerb. 10. Egestatem sibi operata est manus remissa: manus autem fortium diuitias parat. Et 28. Qui operatur terram suam, saturabitur panibus: qui vero sectabitur otium, replebitur egestate & 23. Veltietur pannis dormitorio. & 24. Vtquequo piger dormies? vsquequo de somno confurges? Paru inquam dormies, modicum dormitabis, paululum conferes manus, vt quiescas: & veniet tibi quasi cursor egestas tua, & mendicitas quasi vir armatus. Paupertas modo quasi inermis est, & quasi lete incedit, ideo multi fugunt eam, vel resistunt ei, sed in futuro erit quasi armata, vt homo non possit ei resistere, & veniet quasi cursor vt homo non possit eam effugere. & Prouerb. 21. Cogitationes robusti semper in abundantia: omnis autem piger semper in egestate est. & Eccl. 10. In pigritiis humiliabitur cõignatio, & in infirmitate manuum perit illabit domus. Tigna vocantur ligna illa quae vulgariter dicuntur capiones, eod quod se mutuo capiunt. vnde domorum cõignatio, est coniunctio quae fit in superiori parte tecti, quam pigri ex pigritia permittunt humiliari. Hoc enim proprium est pigri non subuenire periculis tempore opportuno. Quod vero vilitas sequatur peccatum acediae, manifestum potest esse ex his verbis scripturae quae sequuntur. Ecclesia. 22. In lapide luteo lapidabitur piger, & omnes loquentur super aspernatione ipsius. Itẽ in eodẽ: De stercore bouum lapidandus est piger, & omnis, qui tetigerit eum, excutiet manus. Tunc piger lapide luteo lapidatur, quando increpatione dura & conuitiis plena increpatur. Omnis, qui eum tetigerit, manus excutiet, quia onerosus est hominibus, & libenter homines se expediunt ab eo. Itẽ Prou. 10. Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem stertit astate, filius confusionis est. Melsis in qua colligendus est cibus spiritualis, est doctrina. Vnde Prou. 24. In doctrina replebitur cellaria vniuersa substantia pretiosa atque pulcherrima. Vel melsis potest intelligi praesens vita, in qua merita colligenda sunt. Quod autem afflictio sequatur peccatum acediae, potest ostendi primo ex hoc, quod acediosus est quasi totus famelicus. Eo enim, quod vacat & vacuus est, quasi totus esuriens est. Omnes sensus eius esuriunt, vt aures eius esuriunt rumores, visus vanitates, tactus & gustus voluptates carnales. Vnde Prou. 21. Desideria occidunt pigrum. Noluerunt enim quicquam manus eius ope-

rari, tota die concupiscit & desiderat. Acediosus laborat paralytici spirituali. vnde non est mirum si affigatur, & est figuratus per paralyticum illum de quo dicit Ceterio Mat. 8. Puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Qui torquetur laborando, bene torquetur, quia vtiliter torquetur. Sed qui torquetur quietando, male torquetur, quia inutiliter. Acediosus est in tadio vite. Vnde habet quandam tristitiam quae ad modum vermis corripit cor eius, vnde Pro. 25. Sicut tinea vestimento, & vermis ligno: sic tristitia nocet cordi. Seneca: Traditione bonarum artium occupandi sumus, quoties male habet inertia impatiens sui.

¶ *Quomodo acedia repleat hominem malis culpa*

SEQVITVR videre quomodo acedia repleat hominem malis culpa. Hoc autem primo potest ostendi ex illo verbo Proverb. 24. Per agrum pigri hominis transiui, & per vineam viri stulti: & ecce totum repleuerant viticæ, operuerant superficiem eius spinæ, & maceria lapidum destructa erat: quod cum vidisset, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam. Sicut ager spinas profert & tribulos, & cetera inutilia, nisi vtilibus seminatus fuerit, sic homo spinas & tribulos germinabit vitiorum, nisi vtilibus occupationibus se repluerit. Vnde Bern. Hæc maledictio Ada, & in terra laboris nostri, & in agro cordis & corporis nostri, vt noxia vel inutilia gratuito passim proueniant: vitia vana vel necessaria cum labore. Potest etiam idem ostendi multis aliis exemplis. Corruptur enim aqua quiete. vnde Poeta: Ex capite vitium, ni moucantur aquæ. Vinum ex se etiam feces generat: & nisi a fecibus illis mundetur, totum corruptur. Idem accidit in homine. vnde Iere. 48. dicitur de Moab: Requieuit in fecibus suis, nec transfusus est de vase in vas, & in transmigratione non abiit. Idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non est immutatus. Sapor corruptus & odor prauus non recedit a vino, si supra feces remanserit, imo interdum totaliter corrumpitur. Idem accidit de acedioso, qui totus quasi acidus & acerosus efficitur. Adeo enim corruptur, vt bona ei displiceant, quæ debeant sibi placere. Homo in presenti vita est similis illi qui est in flumine impetuoso, qui in vno loco stare non potest, & nisi ad summa coner, ad ima labitur. Eo enim quod omnis homo ex nihilo est, ad nihilum tendit, & ad nihilum culpa, & etiam ad mortem. Vnde nisi conetur progredi & proficere, regreditur & deficit. vnde Bern. In via vite non progredi, regredi est, qui nihil adhuc in eodem statu permaneat. Homo similis est cætero plurimum dominorum, inter quos ille, qui remissior est, totum amittit.

rit, alius enim paulatim auferit ei ius suum. Si spiritus remissus fuerit, caro quæ aduersus eum concupiscit quotidie aliquid acquirit super spiritum. vnde Prou. 12. Manus fortium dominabitur: quæ autem remissa est, tributis seruiet. Pãnus candidissimus quasi imperceptibiliter niger efficitur, vnde frequenter ablutio- ne indiget. Manus etiam corporis quasi insensibiliter post ablu- tionem sordidæ efficiuntur, vnde frequenter in die lauari oportet. Sic nisi homo frequenter se lauet à sordibus spiritualibus, illis repletur. Negligentia igitur & acedia hominem replent malis culpæ. Homo ad modum vineæ putatione indiget, & non semel tantum, sed frequenter: sicut ostendit Bernard. super illud Cant. 2. Tempus putationis aduenit, dicēs: Quis ita ad vin- grem omnia à se superflua refecauit, vt nihil se habere putet putatione dignum? Credite mihi, & putata repullulant, & effu- gata redeunt, & reaccendunt extincta, & sopita denuò excitantur. Parum est ergo semel putasse. Sæpe putandum est, imò si fieri possit semper: quia semper, quod putari oporteat, si non diffi- mulas inuenis, quantuncunque in hoc corpore manens profe- ceris. Erras si vitia putas emortua, & non magis compressa, vel- lis nolis inter fines tuos habitat Iebusæus. Subiugari potest, sed non exterminari. vnde in tanto discrimine consilium est obser- uare diligenter, & mox vt renascentium vitiorum capita appa- rebunt, promota seueritate succidere.

¶ Quomodo acedia auferat homini bona gloriæ, gratiæ & naturæ.

A d hoc ostendendum adduci potest, quod legitur Matt. 25. de seruo pigro: Tollite ab eo talentum, & date ei qui habet de- cem talenta. Omni enim habenti dabitur, & abundabit, & qui non habet, etiam quod videtur habere, auferetur ab eo. Et qui non habet studium vel voluntatem operandi, sæpe auferetur fa- cultas. Iusto enim Dei iudicio fit, vt ille qui nõ vult bene opera- ri quum possit, postea non possit quum velit. Et Lucæ 19. dici- tur similiter de seruo pigro: Auferte ab illo minam. Et subdi- tur: Dico vobis quia omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet (supple, voluntatem operandi) & quod habet auferetur ab eo, scilicet facultas. Aufert autem acedia homini bona gloriæ, bona gratiæ, & bona naturæ. Bona gloriæ auferit, quia illa promittuntur solis strenuis & vigilantibus. Vn- de Luc. 12. Beati serui illi quos quum venerit dominus, inuene- rit vigilantes. Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet il- los discubere, & transiens ministrabit illis. Et Matt. 11. Regnum caelorum vim patitur, & violèci rapiunt illud. Econtrario acediosi &

& pigri amittunt illud. Super quod verbum dicit glo. Grandis violentia est in terra nasci, & cælum capere, & habere per virtutem quod per naturam non possumus. Non est verisimile quod accediosus talem violentiam cælo faciat. Accediosus adeo lentè incedit quod in cælo locum suum amittit. Aufert etiam accedia bona gloria. vnde Greg. Nemo in huius vitæ itinere torpeat, ne in patria locum perdat. Idè: Iustus vt cælestia capiat, cauet ne inanis dies eat. ¶ Quod autem accedia bona gratiæ auferat, potest ostendi ex hoc, quod gratia Spiritus sancti est sicut ignis, qui non potest esse otiosus. Desinit enim esse, si desinit agere. Sic gratia Dei quandoque amittitur, quia homo ex ea non operatur, vnde super illud Ioan. 13. Qui non diligit me, sermonem meum non seruat. dicit Greg. Nūquam est Dei amor otiosus. Operatur enim magna, si est: si autem operari renuit, amor non est. vnde Apostolus 1. Cor. 13. Gratia Dei in me vacua non fuit. Nec solum gratiā auferat homini accedia, sed etiā fructum qui à gratia deberet procedere: & sic aufert totam utilitatē huius vitæ, quod non est paruum damnum. vnde Bern. Quam mitius me priuares, o amara mors, vitæ vsu, quam fructu: nam vita sine fructu, grauior mors. Deniq; duplex damnum paratur ligno in fructuoso, securis, & ignis. ¶ Aufert etiā accedia bona naturalia, deteriorat. Naturale enim ingenium & cætera bona naturalia, deteriorat. Et si nullū aliud dānū faceret accedia homini nisi de amissione tēporis, non parū dānificaret hominē.

¶ *De octo que valere possunt ad temporis conseruationem.*

Sed multi sunt qui dānū istud non reputāt. Ideo agemus hic de his que deberent mouere homines ad temporis cōseruationē. ¶ Et sunt octo que valere possunt ad hoc. ¶ Primo possunt valere ad hoc verba scripturæ, quibus monemur ad tēporis conseruationē. Sicut est illud Eccl. 4. Fili cōserua tempus, & declina à malo. Et illud Prou. 5. Fili, ne des alienis honorē tuum & annos tuos crudeli. Fatu^s est qui rē ita pretiosam sicut est tēpus dat hosti suo crudeli, expēdendo illud in seruitiū dāmonū. ¶ Secūdo possunt valere ad hoc exēpla creaturarū, que quodāmodo videntur tempus cōsiderate quantum possunt. Accepta enim opportunitate operādi operantur, nec permittūt tempus vacuum transire. Vnde Eccl. 3. Omnia tempus habent. ¶ Tertio debet mouere hominē ad temporis conseruationem ipsa natura tēporis. Tēpus enim breue est, & velociter trāsit: & postquam trāserit, recuperari non potest. Ad primum pertinet quod legitur Iob. 14. Breues dies hominis sunt. Et debem^{us} intelligere breuitatē istā respectu vitæ æternæ, cui debemus prouidere tempore

pore isto. De breuitate etiã ista rãgitur in Psal. vbi dicitur: Mille
 anni ante oculos tuos tãquam dies hesternæ quæ præterit. De
 hac etiã breuitate dicit Senec. Si multũ ætatis esset, parè dispẽ
 sandũ erat vt sufficeret necessariis. Nunc quæ dementia est su
 peruacua discere in tẽporis egestate? De velocitate verò legitur
 Job 7. Dies mei velocius tranfierũt. Et Seneca: Infinita est velo
 citas temporis. Punctũ est quod viuimus & pũcto minus. Item
 Job 9. Dies mei velociore cursore fuerũt. De irreuocatione tẽ
 poris, dicit beatus Ber. Non parum æstimes tempus quod in fa
 ctis vel in dictis expeditur otiosis. Volat enim irreuocabile ver
 bum, volat tẽpus irreuocabile, nec aduertit insipiens quid amit
 tar. ¶ Quarto potest valere ad hoc pretiositas tẽporis. De qua
 Bernard. Nihil pretiosius tempore: sed heu nihil hodie vilius
 reputatur. Ostenditur autẽ pretiositas temporis tripliciter. Pri
 mo, per hoc q̃ possessio temporis valde rata est, quantũ ad hoc
 q̃ vnicum tẽpus est semper, sicut de phœnice dicitur, quod est
 phœnix vnica semper auis. vnde quũ omne rarũ pretiosum
 sit, valde pretiosum debet esse tempus. Secundo ostenditur ex
 hoc, q̃ aliquis locus est in quo plus amaretur vna hora tempo
 ris ad agendum pœnitentia, quã tanta massa auri quantus est
 totus mundus. Locus ille infernus est. Tertio ostenditur ex hoc
 q̃ in vna hora temporis potest homõ promereri dimissionem
 pœnæ æternæ, & peccatorum suorum remissionẽ, Dei gratiam
 & æternam gloriam. ¶ Quinto potest valere ad hoc, si confide
 ramus nos debitores esse totius temporis nostri. Nec debẽmus
 etiã illud soli creditori, sed pluribus. Fatuus enim est, qui mul
 tis debitis obligatus est, si prodigẽ expendit. Debita nostra ostẽ
 dit nobis beatus Bernar. dicens: O si cognouisses quã multa
 & quã multis debeas, videres quod nihil est quod facis. Pri
 mo, Christo debes omnem vitam tuã, quia ipse pro tua posuit
 suam. Secundo exigunt præterita peccata mea futuram vitam
 meam, vt faciam fructus dignos pœnitentiæ, & recogitẽ omnes
 annos meos in amaritudine animæ meæ. Quid si tertium debi
 torem ostendam, qui eam vendicet sibi? Puto q̃ desideres glo
 riam quam oculus non vidit. Nonne ad hanc emẽdam, totũ te
 & quodcunq; poteris dare oportebit? Et cum omnia compleue
 ris, non sunt condignæ passionẽ huius temporis ad futuram
 gloriam quæ reuelabitur in nobis. ad Rom. 8 Quarto debitori
 debes totum quod es, à quo totum habes, qui te fecit & benefe
 cit: & cuncta ministrat cui horum proponis reddere quod de
 bes. ¶ Sexto deberet hominem mouere ad conseruationẽ tem
 poris

poris hoc, q̄ oportebit districtam rationem de eo reddere coram Deo. Omne enim tempus tibi impensum requiretur a te qualiter sit expensum, sicut dicit beatus Bernard. Et sicut capillus non peribit de capite: ita nec momentum de tēpore peribit. Vnde Psalm. Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Et Thren. 1. Vocauit aduersum me tēpus, vt cōterat electos meos. Beneficiū temporis multum erit aduersus homines, etiā aduersus eos qui boni videntur esse. Valde enim ingrati apparetur illi, quibus Dominus tantum beneficiū dabat singulis momentis, quantum est beneficiū temporis, qui tanto beneficio non cessauerunt ab impugnatione ipsius. ¶ Septimo debet homines mouere ad idem hoc, q̄ tempus quodam speciali modo est nostra possessio. vnde Seneca. Reliqua à nobis aliena sunt, tempus tantum nostrum est. Tali modo tempus nostrum est: q̄ si tempus amittimus, quodam modo nosmetipsos amittimus: qui medietatem sui temporis amisit, quodammodo dimidiū se amisit. ¶ Octauo debet mouere nos ad temporis conseruationem hoc, q̄ temporis amissio quedam mors est. Est enim amissio vitæ. vnde Seneca. Quem mihi dabis qui aliquod pretium temporis ponat, qui intelligat se quotidie mori: idem: Quotidie morimur, quotidie enim demitur aliqua pars vitæ. Et tunc quoque cum crescimus, vita decrescit: quemadmodum clypeus non extremum stillicidium exhaurit, sed quicquid ante defluxit: sic vltima hora qua est: desinit, non solum mortem facit, sed sola consummat. Et conseruatio temporis in hoc attenditur, vt in Dei seruitio expēdatur: & sic ex tempore quodammodo summato aternitas in futuro colligatur. Illi verò qui prodigè tempus expendit, frequenter accidit, quòd citius tempus amittat. Viri enim impij non dimidiabunt dies suos. Et implebitur in eo illud Eccl. 29. In tempore redditionis postulabit tempus.

De alijs sex que valere possunt ad detest. tionē acedia. C A P. IIII.

Praeter prædicta sunt sex alia que possunt valere ad detest. tionem acediae. ¶ Primū est hoc, q̄ ipsa inquinat pulcherrimam partem ecclesiae, scilicet viros contemplatiuos. Et est mirū q̄ illi sunt magis acediosi, qui minus esse debuerūt. Viri enim contemplatiui, quorum esset non solū currere, sed volare (anes enim spirituales sunt) ad modū testudinum lentissimè incedūt. vnde iam nō potest dici de illis illud verbum Esa. 40. Qui sunt isti qui vt nubes volant: sed velut mortui immobiles stant. Vnde necesse habent frequenter orare, exemplo Dauid, vt in via Domini viuificentur, & vt pennæ columbæ eis dētur, vt volare possint.